

ปัญหาการลงทัณฑ์ให้สอดคล้องกับความผิดทางวินัย
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476*
PUNISHMENT ISSUES RELATED TO VIOLATIONS OF
THE MILITARY DISCIPLINE ACT, B.E. 2476

สรिता จินดาอินทร์*

Sarita Chinda-in

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

*Corresponding author E-mail: sarita.c61@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาการลงทัณฑ์ให้สอดคล้องกับความผิดทางวินัย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการลงทัณฑ์ทางวินัยทหารของไทยที่มีความซ้ำซ้อน และไม่ชัดเจน พัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน รวมถึงคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของทหาร โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยค้นคว้ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวินัยของข้าราชการทหาร ข้าราชการอื่น และวินัยทหารของต่างประเทศ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ บทความวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า บทบัญญัติในส่วนของการลงทัณฑ์ของพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 เมื่อมีการดำเนินการลงทัณฑ์ทางวินัยแล้ว ยังกำหนดให้มีการดำเนินการทางปกครองอย่างอื่นร่วมด้วย อันมีลักษณะเป็นการลงโทษซ้ำซ้อนสำหรับการกระทำความผิดเพียงเรื่องเดียว นอกจากนี้ไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การพิจารณาการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เมื่อมีการกระทำความผิดทางวินัยเกิดขึ้น จะใช้วิธีการเทียบเคียงการกระทำความผิดจากคำสั่ง หนังสือ แบบธรรมเนียมทหารอื่น ในการพิจารณา รวมถึงทัณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ไม่สอดคล้องและได้สัดส่วนกับโทษที่เป็นเพียงความผิดทางวินัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ในส่วนของการลงทัณฑ์ โดยกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ของความผิดวินัยร้ายแรงและไม่ร้ายแรง รวมถึงปรับปรุงทัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับสัดส่วนในความผิดทางวินัย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรม หลักสิทธิและเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะส่งผลให้พระราชบัญญัติวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 อันเป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการควบคุมบังคับบัญชาทหารเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดต่อไป

คำสำคัญ: การลงทัณฑ์, ความผิดทางวินัย, ทหาร

Abstract

The purpose of this research was to examine punishment issues related to violations of the Military Discipline Act, B.E. 2476 as a guide to improve and solve problems related to redundant and unclear Thai military disciplinary actions, to develop laws in accordance with current conditions, and to account for the rights and freedoms of the military. By researching a

* Received April 7, 2023; Revised April 29, 2023; Accepted May 19, 2023

qualitative and included the investigation of legislation pertaining to the discipline of military officials, other public employees, and foreign military disciplines, as well as research papers, rules, orders, regulations to bring the data to be analyzed. The findings have revealed that the regulations outlined in the penalty segment of the Military Discipline Act B.E. 2476 exhibit incongruity with the perpetration of a military disciplinary violation. In cases where disciplinary measures are implemented, there exist provisions that permit the imposition of additional administrative actions in conjunction with the principle of dual punishment for a singular violation. Furthermore, it has been determined that there was a lack of established criteria for distinguishing between serious disciplinary offenses and non-serious disciplinary offenses. In the event of disciplinary violations, a comparative analysis of the offenses was conducted by taking into account various military customs such as orders and books. The penalties prescribed in this Act were also considered, ensuring that they are both commensurate and proportionate to the violations of discipline committed. The need for revision of the Military Discipline Act, B.E. 2476 has been suggested with regards to the punishment system. This includes the establishment of clear criteria for distinguishing between serious and non-serious disciplinary offenses, as well as ensuring that the punishment is proportionate to the severity of the offense. Such revisions are necessary to ensure compliance with the rule of law principles, which are fundamental components of the Constitution and safeguard individual rights and freedoms. Which will result in the Military Discipline Act B.E. 2476, which is the main tool used to control the command of the military for maximum efficiency.

Keywords: Punishment, Disciplinary Violation, Military

บทนำ

วินัยเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการปกครองทหาร เนื่องจากหากขาดวินัยหรือการควบคุมที่ดีย่อมก่อให้เกิดการกระทำความผิดได้ง่ายกว่าพลเรือนทั่วไปได้ การปกครองจึงต้องเป็นไปด้วยความเฉียบขาด เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรงต่อส่วนรวม ดังนั้น เครื่องมือที่สำคัญและดีที่สุดของการปกครองบังคับบัญชา โดยมีการบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ทางทหาร และรวบรวมบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 อันเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนมีอำนาจในการลงทัณฑ์แก่ทหารที่กระทำความผิดวินัยทหารอีกด้วย อย่างไรก็ตามอำนาจดังกล่าวหากบัญญัติให้เป็นไปตามหลักการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ย่อมส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้รับทัณฑ์ รวมถึงการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาก็เป็นไปตามภายใต้ของหลักนิติธรรมด้วย แต่หากเมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดในเรื่องของการลงทัณฑ์ จะพบปัญหาว่าตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ซึ่งนอกเหนือจากทัณฑ์ที่บัญญัติไว้ 5 สถาน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กัก ชัง และจำขัง แล้ว ยังอาจถูกปลดออกจากราชการหรือถูกถอดยศจากทหารได้ด้วย ซึ่งการดำเนินการเช่นว่าถือเป็นมาตรการบังคับทางวินัยทหารที่ออกแบบเพื่อใช้สำหรับผู้กระทำผิดต่อวินัยทหารที่มีพฤติการณ์แห่งการกระทำและผลของการกระทำที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ไม่ได้ถูกกำหนดให้มิสถานะเช่นเดียวกับการลงทัณฑ์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 อีกทั้งไม่ได้มีการกำหนดพฤติการณ์แห่งความผิดวินัยดังกล่าวไว้ แต่อาศัยระเบียบหนังสือมติ คำสั่ง หรือแบบธรรมเนียมอื่น ๆ มาเป็นแนวทางพิจารณาเทียบเคียงการกระทำความผิดเป็นเรื่อง ๆ ไป

นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการอย่างอื่นที่นอกเหนือจากต้นตอ 5 สถาน ได้แก่ การพิจารณาจดบำเหน็จประจำปี อีกด้วย จากปัญหาดังกล่าวแม้ว่าจะเป็นการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินการทางปกครองที่แยกกัน แต่โทษที่ผู้ถูกลงโทษหรือผู้กระทำความผิดได้รับนั้น มีการลงโทษที่มีลักษณะซ้ำซ้อนขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหลักความได้สัดส่วน และการลงโทษบุคคลไม่ว่าโทษนั้นจะเป็นโทษทางอาญา ทางปกครอง หรือทางวินัย ถือได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลผู้ถูกลงโทษแล้ว

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ที่มีอายุถึง 90 ปีสมควรได้รับการแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและบริบทในปัจจุบัน ยกเลิกในส่วนที่มีเนื้อหาไม่จำเป็นเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของมาตรการทางวินัยที่มีความเป็นธรรม คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของทหารเป็นหลัก เพื่อแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาในด้านกฎหมายวินัยทหาร อันเป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการควบคุมบังคับบัญชาทหารให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักการของวินัย การลงโทษทางวินัยทหาร รวมถึงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยทหาร การลงโทษทางวินัยของข้าราชการอื่น และวินัยทหารของต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบการลงโทษทางวินัยของข้าราชการอื่น วินัยทหารของต่างประเทศ และวินัยทหารของไทย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยทหารให้มีความสอดคล้องกับความผิดทางวินัยทหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความฉบับนี้เป็นการทำวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ บทความ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยทหารของไทย และต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ราชอาณาจักรเดนมาร์ก และออสเตรเลีย รวมไปถึง การลงโทษทางวินัยข้าราชการอื่น ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการตำรวจ โดยเมื่อทำการศึกษาค้นคว้าจึงได้นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการลงโทษทางวินัยทหารของไทย และของต่างประเทศ ควบคู่ไปกับการเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการตำรวจ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางแก้ไข และปรับปรุงพัฒนาพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.2476 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัย

1. บทบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารของไทย

จากการศึกษากฎหมายวินัยทหารของไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ไม่สมควรอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ. 2507 ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการพิจารณาบำเหน็จประจำปีของข้าราชการ พ.ศ.2544 รวมถึงหนังสือกรมเสมียนตรา ที่ กท 0202/ว. 13738 เรื่อง การหมุนเวียนกำลังพล คำสั่ง และแบบธรรมเนียมทหารอื่น ๆ มีประเด็นปัญหาที่แยกพิจารณาได้ดังนี้

1.1 กระบวนการลงทัณฑ์ที่มีความซ้ำซ้อนของพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช

2476

มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 บัญญัติว่า เมื่อทหารผู้ใดกระทำความผิดต่อวินัยทหาร ต้องรับทัณฑ์ 5 สถาน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กัก ขัง จำขัง ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 8 และอาจจะต้องถูกปลดจากประจำการ หรือถูกถอดยศทหาร อันถือว่าการออกคำสั่งที่เป็นมาตรการทางปกครองอันเป็นการกระหนาบสิทธิที่มีอาจฟ้องศาลปกครองได้ เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคสอง (1) ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการลงทัณฑ์ที่มีความซ้ำซ้อน ถูกลงทัณฑ์มากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับความผิดที่ได้กระทำในเรื่องเดียวกัน เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยโดยไม่สามารถนำเรื่องดังกล่าวร้องต่อศาลปกครองได้

1.2 หลักเกณฑ์การพิจารณาว่าการกระทำความผิดใดเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ที่ถือเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร โดยเป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ทหารทุกคนต้องรักษาวินัยทหารให้เคร่งครัดอยู่เสมอ หากทหารผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือว่ากระทำความผิด โดยบทบัญญัติดังกล่าวได้มีตัวอย่างการกระทำความผิดวินัยทหารไว้ทั้งหมด 9 ข้อ ได้แก่ 1) ดื้อ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน 2) ไม่รักษาระเบียบการเคารพพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย 3) ไม่รักษามารยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของทหาร 4) ก่อให้เกิดความแตกความสามัคคีในคณะทหาร 5) เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือละเลยต่อหน้าที่ราชการ 6) กล่าวคำเท็จ 7) ใช้กิริยาจาจไม่สมควร หรือประพฤติตนไม่สมควร 8) ไม่ตักเตือนสั่งสอนหรือลงทัณฑ์ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำความผิดตามโทษานุโทษ 9) เสพเครื่องทองของเมาจนถึงเสียกิริยา แต่เมื่อพิจารณาตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยทหารในเรื่องต่างๆไป และบางข้อเป็นความหมายอย่างกว้าง หากแต่ในการนำมาปรับใช้ในกรณีมีการกระทำความผิดวินัยทหารเกิดขึ้น จะใช้วิธีการเทียบเคียงตัวอย่างการกระทำความผิดวินัยทหารจากบทบัญญัติดังกล่าวเท่านั้น โดยปรับข้อเท็จจริงของการกระทำความผิดเป็นเรื่อง ๆ ไป ไม่ได้กำหนดแน่ชัดว่าการกระทำใดที่ถือว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง แต่เรื่องดังกล่าวได้กำหนดอยู่ในหนังสือกรมเสมียนตราที่เป็นหลักเกณฑ์ของมติสภากลาโหมในเรื่องการหมิ่นเวียนกำลังพล หรือบรรดาคำสั่งอื่น ๆ เท่านั้น ไม่ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย

1.3 การกำหนดโทษในการลงทัณฑ์ทางวินัย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476

โทษที่ใช้สำหรับการลงทัณฑ์ กล่าวคือ ทัณฑ์ที่กำหนดทั้ง 5 สถาน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กัก ขัง จำขัง เป็นทัณฑ์ทางวินัย ที่ผู้ถูกลงทัณฑ์กระทำความผิดวินัยตามตัวอย่างของมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ซึ่งนอกจากทัณฑ์ทั้ง 5 สถานแล้ว ยังมีการปลดประจำการ และหรือถอดยศทหาร รวมถึงยังมีมาตรการอื่น ๆ ร่วมด้วย คือ เมื่อข้าราชการทหารถูกลงทัณฑ์แล้ว ก็จะไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือที่เรียกว่า งดบำเหน็จประจำปีด้วย เสมือนเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง ในบางกรณีผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจในการสั่งพักราชการ ซึ่งมีผลกระทบต่อเนื่องเมื่อพบว่ามีกระทำความผิดจริง อาจถูกพิจารณาให้ออกจากราชการโดยไม่มีเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ อันเป็นการลงโทษทางวินัยที่มีโทษอย่างอื่นแอบแฝง เมื่อมีการกำหนดหลักเกณฑ์ฐานความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงตามปัญหาข้างต้น ก็จะต้องมีการกำหนดทัณฑ์ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องและได้สัดส่วนกับโทษความผิดทางวินัยด้วย นอกจากนี้ ในส่วนของทัณฑ์จำขังที่มีการควบคุมตัวผู้ถูกลงทัณฑ์ไว้ในเรือนจำ ซึ่งเป็นสถานที่เดียวกับผู้ที่กระทำความผิดอาญา รวมถึงมีการใช้เครื่อง

พันธนาการกับผู้รับพันท์อีกด้วย อันเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรง จึงเป็นโทษที่ไม่สัมพันธ์กันเกินสัดส่วนของการกระทำความผิดทางวินัย

2. บทบัญญัติวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการตำรวจ

จากการศึกษาข้าราชการอื่น ๆ ของไทย ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการตำรวจ ซึ่งข้าราชการทั้งสองมีบทบัญญัติที่บังคับใช้ในเรื่องวินัยแตกต่างจากข้าราชการทหาร ดังนี้

2.1 ข้าราชการพลเรือนสามัญ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 88 ได้กำหนดโทษทางวินัยไว้ 5 สถาน คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ปลดออก ไล่ออก โดยโทษทางวินัยดังกล่าวยังแบ่งออกเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และความผิดวินัยอย่างร้ายแรง รวมถึงบัญญัติพฤติการณ์ความผิดวินัยโดยจำแนกแต่ละประเภทว่าการกระทำอันใดบ้างที่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 81- 83 และความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 85 นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดการลงทัณฑ์ให้สอดคล้องกับความผิดทางวินัยด้วย กล่าวคือ หากเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง กำหนดให้ลงทัณฑ์ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ตามมาตรา 96 ส่วนความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กำหนดให้ลงทัณฑ์ ปลดออก หรือไล่ออก ตามมาตรา 97 ทั้งนี้ ไม่ปรากฏการดำเนินการทางปกครองอย่างอื่นนอกเหนือจากทัณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการลงทัณฑ์ของข้าราชการพลเรือนสามัญไม่มีการดำเนินการลงทัณฑ์ที่ซ้ำซ้อน เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดก็จะถูกลงทัณฑ์เพียงครั้งเดียวในเรื่องเดียวสำหรับความผิดนั้น

2.2 ข้าราชการตำรวจ

ในส่วนของการตำรวจที่มีความใกล้เคียงกับข้าราชการทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของวินัยถือว่าข้าราชการตำรวจและทหารนั้นมีหน้าที่เป็นผู้ถืออาวุธเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการระเบียบวินัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมบังคับบัญชา ซึ่งข้าราชการตำรวจได้บัญญัติกรอบของการรักษาวินัยไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 เมื่อศึกษาในส่วนของการลงทัณฑ์ทางวินัยของข้าราชการตำรวจพบว่า มีโทษทางวินัยอยู่ด้วยกัน 7 สถาน ประกอบไปด้วย ภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กักยาม กักขัง ตัดเงินเดือน ปลดออก และไล่ออก ซึ่งโทษทั้ง 7 สถานนี้ได้แบ่งออกเป็น โทษทางความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และความผิดวินัยร้ายแรง โดยภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กักยาม กักขัง และตัดเงินเดือน ถือว่าเป็นโทษทางความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ส่วนโทษปลดออก และไล่ออก ถือว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรง ทั้งนี้ ในส่วนของการลงทัณฑ์ของข้าราชการตำรวจไม่พบการดำเนินการลงโทษอย่างอื่นนอกเหนือจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มีการกำหนดโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และวินัยร้ายแรง ไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่มีผลบังคับใช้และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ รวมถึงการบัญญัติทัณฑ์ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ที่เทียบเคียงกับการพิจารณาบังคับจำคุกประจำปีของทหาร ไว้ในพระราชบัญญัติของตน อีกทั้งไม่พบการดำเนินการทางปกครองอย่างอื่นที่ แอบแฝงเข้ามาอันถือเป็นการลงโทษเพื่อป้องกันการลงทัณฑ์ที่มีลักษณะซ้ำซ้อน

นอกจากนี้มีการแบ่งโทษทางวินัยไว้เป็น 2 ประเภท คือ ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และความผิดวินัยร้ายแรงแล้ว ได้มีการบัญญัติพฤติการณ์ความผิดวินัยในแต่ละประเภทไว้ละเอียดชัดเจนเช่นเดียวกัน ปรากฏตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มาตรา 111 และมาตรา 112 หากพบว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กักยาม กักขัง หรือตัดเงินเดือน ตามสมควรที่เหมาะสมกับสภาพความผิด แต่หากเป็นกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับการหรือเทียบเท่าสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี

อย่างไรก็ตามข้าราชการตำรวจไม่มีโทษจำคุกเหมือนกับทหาร มีเพียงโทษกักขังที่กำหนดให้เป็นลักษณะของโทษทางวินัยสำหรับความผิดวินัยไม่ร้ายแรง โดยการกักขังของข้าราชการตำรวจมีความแตกต่างกับทหาร คือ

มีการชั่งในที่จัดไว้เพื่อควบคุมโดยเฉพาะคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน และให้นำผู้ถูกลงโทษไปปรับโทษที่สถานหรือหน่วยงานอื่นที่ผู้ถูกลงโทษไม่ได้ประจำอยู่ ห้ามไม่ให้กักขังร่วมกับผู้ต้องหา และไม่มีการใช้เครื่องพันธนาการ

3. บทบัญญัติกฎหมายวินัยทหารต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายวินัยทหารต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ราชอาณาจักรเดนมาร์ก และ ออสเตรเลีย ซึ่งแต่ละประเทศมีการดำเนินการทางวินัย การลงทัณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

3.1 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาพบว่าผู้ถูกกล่าวหาสามารถเลือกได้ว่าจะใช้สิทธิทางทหาร หรือสามารถเลือกให้ผู้บังคับบัญชาของตนลงทัณฑ์ได้เลย โดยมีแนวคิดว่าการลงทัณฑ์ตาม Uniform Code of Military Justice (UCMJ) Article 15 นั้น เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมการกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย เป็นมาตรการที่ป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคตเท่านั้น แต่หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าสภาพความผิดกับทัณฑ์ที่จะใช้ลงไม่เหมาะสม คือความผิดนั้นมีความรุนแรงมากกว่าโทษที่ควรจะได้รับ ก็สามารถใช้อดุลยพินิจในการดำเนินคดีในศาลทหารได้ เช่นเดียวกันหากผู้ถูกกล่าวหาเกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมหากผู้บังคับบัญชาเป็นผู้สั่งลงโทษก็สามารถใช้สิทธิทางศาลได้ ด้วยเหตุผลนี้จึงเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกาจึงไม่ได้กำหนดในเรื่องของการกระทำความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง ดังนั้น ทัณฑ์ทางวินัยของสหรัฐอเมริกาที่กำหนดไว้ใน Uniform Code of Military Justice (UCMJ) Article 15 จึงเป็นทัณฑ์ที่อาศัยความรวดเร็วในการพิจารณา กระทบสิทธิต่อทหารไม่รุนแรงนัก นอกจากนั้นยังพบว่าโทษทางวินัยของสหรัฐอเมริกาจะแบ่งออกเป็นโทษสำหรับนายทหารสัญญาบัตร และกำลังพลอื่น ๆ ที่อยู่ในบังคับบัญชา และใน Uniform Code Military Justice, Subchapter x. Art. 77-134 มีการกำหนดฐานความผิดหรือพฤติการณ์กระทำความผิดไว้จำนวนมาก และพฤติการณ์ต่าง ๆ มีทั้งความผิดวินัยและความผิดอาญา แต่ไม่ได้มีการแบ่งพฤติการณ์สำหรับความผิดวินัยไม่ร้ายแรงหรือวินัยไม่ร้ายแรงไว้ในประมวลกฎหมายยุติธรรมทหาร สำหรับโทษทางวินัยของสหรัฐอเมริกาไม่ว่าจะเป็นนายทหารสัญญาบัตร หรือกำลังพลอื่น ๆ จะไม่มีโทษจำคุก และไม่มีโทษปลดออกจากราชการ แต่มีการกำหนดในเรื่องของการปรับเงินเดือน ค่าจ้าง งดจ่ายเงินเดือน และลดขั้นเงินเดือนลงมา มีโทษกักขังสำหรับกำลังพลอื่น นอกเหนือจากนายทหารสัญญาบัตร

3.2 ราชอาณาจักรเดนมาร์ก

ราชอาณาจักรเดนมาร์กมีแนวคิดว่าการลงทัณฑ์เป็นเรื่องของวินัยไม่ร้ายแรงเท่านั้น โดยได้ศึกษาจากพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร ค.ศ. 2005 (Military Disciplinary Act 2005 Section 6) พบว่า โทษทางวินัยทหารของราชอาณาจักรเดนมาร์กมี 5 สถาน คือ ตักเตือน แสดงให้บุคคลอื่นเห็นถึงการกระทำความผิด อ้ารงวินัย หรือฝึกเพิ่มเติม ปฏิบัติงานเพิ่มเติม หรือปรับทางวินัย ซึ่งจะเห็นว่าราชอาณาจักรเดนมาร์กไม่มีการลงโทษในการปลดจากประจำการอันถือว่าเป็นโทษทางวินัย แต่กรณีหากเห็นว่าการกระทำความผิดวินัย เป็นเรื่องร้ายแรงหรือคาบเกี่ยวกับคดีอาญา หรือเห็นว่ากระทำความผิดวินัยซ้ำ ๆ ในเรื่องเดิม ก็จะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยได้ จึงต้องนำเข้าสู่กระบวนการทางอาญาของทหารต่อไป นอกจากนี้พบว่าราชอาณาจักรเดนมาร์กไม่ได้มีการบัญญัติในเรื่องของวินัยไม่ร้ายแรงและวินัยร้ายแรงเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา เพียงแต่กำหนดพฤติการณ์ความผิดโดยแบ่งออกเป็นพฤติการณ์ความผิดสำหรับผู้บังคับบัญชา และพฤติการณ์ความผิดสำหรับผู้บังคับบัญชาเท่านั้น มีการกำหนดโทษทางวินัยที่เป็นการปรับ โดยอัตราค่าปรับในการลงโทษนั้นจะปรับได้ไม่เกิน 1 ใน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนในแต่ละครั้ง ซึ่งอัตราในการปรับจะขึ้นอยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมที่สามารถปรับเปลี่ยนได้

3.3 ออสเตรเลีย

ออสเตรเลียในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร ค.ศ. 1982 Defence Force Disciplinary Act 1982 บัญญัติในเรื่องการลงโทษทางวินัยที่มีการแบ่งการกำหนดโทษเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นการกำหนด

โทษโดยศาลทหาร ซึ่งจะมีไว้สำหรับกรณีที่มีระดับความรุนแรงของการกระทำความผิดวินัย มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น จำคุกตลอดชีวิต จำคุกในระยะเวลาที่กำหนด การไล่ออก จากกองทัพ การควบคุมตัว เป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี การลดตำแหน่ง การริบอาวุโส โทษปรับ เป็นต้น ประเภที่ 2 เป็นการกำหนดโทษโดยผู้บังคับบัญชา โทษทางวินัยจะไม่รุนแรงเท่ากับโทษที่กำหนดโดยศาลทหารหรืออัตราโทษไม่เท่ากับโทษที่กำหนดโดยศาลทหาร เช่น การลดตำแหน่ง การงดพิจารณาบำเหน็จประจำปี การริบอาวุโส เป็นต้น ออสเตรเลียไม่ได้มีการบัญญัติในเรื่องของวินัยไม่ร้ายแรง และวินัยร้ายแรงไว้เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าโทษทางวินัยที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ มีผลกระทบในการดำเนินการทางปกครอง โดยเฉพาะประเด็นการไล่ออกจากกองทัพ ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากศาลทหารทั้งสิ้น และกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษตามที่ได้กำหนดอัตราไว้ในกฎหมายเท่านั้น และโทษจะต้องไม่รุนแรงเกินกว่าโทษสูงสุดสำหรับความผิดที่ได้กำหนด

อภิปรายผล

จากการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ความหมาย และบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลงทัณฑ์ ความผิดทางวินัยของทหารไทย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 กับการลงทัณฑ์ทางวินัย ข้าราชการอื่น คือ ข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการตำรวจ รวมถึงวินัยทหารของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก และออสเตรเลีย เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบแล้วพบว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงในส่วน ของ ทัณฑ์ และพฤติการณ์ความผิดทางวินัย เพื่อให้สอดคล้องกับการลงทัณฑ์ ดังนี้

1. จากการศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการของวินัย การลงทัณฑ์ทางวินัยทหารไทย และต่างประเทศ พบว่าในส่วนของวินัยทหารไทยมีประเด็นปัญหากระบวนการลงทัณฑ์ที่มีความซ้ำซ้อนของพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ในมาตรา 7 และมาตรา 8 ยังมีประเด็นที่ขัดแย้งกันในส่วนของการกำหนดความรับผิดที่เพิ่มขึ้น โดยนอกจากจะต้องรับทัณฑ์ในมาตรา 8 อาจมีการถูกปลดออกจากราชการ และถูกถอดยศจากทหารด้วย รวมถึงในปึงบประมาณที่ได้มีการกระทำความผิด ผู้ถูกลงทัณฑ์จะถูกงดพิจารณาบำเหน็จประจำปีอันเนื่องมาจากการถูกสั่งลงทัณฑ์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 อันแสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีลักษณะในการให้อำนาจผู้บังคับบัญชาในการลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับการกระทำความผิดที่ได้กระทำเพียงครั้งเดียว หรือมีการลงทัณฑ์ซ้ำซ้อน บทบัญญัติดังกล่าวจึงมีลักษณะของการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของทหาร ที่ขัดต่อหลักนิติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อันเป็นพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (ครองธรรม รัฐ, 2564) เมื่อได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบการลงทัณฑ์ทางวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการตำรวจ รวมถึงวินัยทหารของต่างประเทศทั้ง 3 ประเทศ พบว่า ไม่ปรากฏการให้อำนาจผู้บังคับบัญชาในการดำเนินการทางปกครองอันมีลักษณะเป็นการลงโทษอย่างอื่นนอกเหนือจากการลงโทษตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ ดังนั้น โดยผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามีการเปลี่ยนแปลง มาตรา 7 จาก “ทหารผู้ใดกระทำความผิดวินัยทหารจักต้องรับทัณฑ์ตามวิธีที่ปรากฏในหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้ และอาจต้องถูกปลดจากประจำการ หรือถูกถอดยศจากทหาร” โดยตัดในส่วน “อาจต้องถูกปลดประจำการ หรือถูกถอดยศจากทหาร” เพื่อแก้ไขปัญหาการลงทัณฑ์ที่ซ้ำซ้อน และนำไปเพิ่มเติมในส่วนของมาตรา 8

2. จากการศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการของวินัย การลงทัณฑ์ทางวินัยทหารไทย และต่างประเทศ พบว่าในส่วนของวินัยทหารไทยมีประเด็นปัญหาการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าการกระทำความผิดใดเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้วิจัยพบว่าพฤติการณ์ความผิดแห่งการกระทำความผิดวินัยตามมาตรา 7 และมาตรา 8 ไม่มีความชัดเจนว่าการกระทำความผิดใดเป็นความผิดวินัยร้ายแรง หรือความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่เป็นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์พฤติการณ์ความผิดตามที่หนังสือกรม

เสมียนตรา เรื่อง การหมิ่นเวียนกำลังพล และระเบียบว่าด้วยผู้ไม่สมควรอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ. 2507 เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาซึ่งพฤติการณ์ความผิดจะมีลักษณะร้ายแรง นอกจากนี้ยังพบว่าการปลดออกจากประจำการยังปรากฏอยู่ในรูปของแบบธรรมเนียมทหารอื่น ๆ อีก และในส่วนมาตรา 5 จะเป็นการกำหนดพฤติการณ์ความผิดเป็นเรื่องที่ไม่ร้ายแรง หากมีการกระทำความผิดทางวินัยจะใช้วิธีการเทียบเคียงกับตัวอย่างการกระทำความผิดตามมาตรา 5 หรือหนังสือ หรือคำสั่งต่าง ๆ และปรับข้อเท็จจริงของการกระทำความผิดเป็นเรื่อง ๆ ไป ผู้วิจัยเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ไม่ได้บัญญัติในพฤติการณ์ความผิดวินัยร้ายแรง หรือวินัยไม่ร้ายแรง จะก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีสถานะเป็นผู้ถูกรับทัณฑ์ ในการที่ความผิดที่ตนได้กระทำนั้น ต้องถูกตีความหรือถูกพิจารณาจากหนังสือ คำสั่ง หรือแบบธรรมเนียมทหารอื่น ๆ แทนการพิจารณาจากพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 หากมีการบัญญัติพฤติการณ์ความผิดวินัยร้ายแรง และไม่ร้ายแรงไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เฉกเช่นข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการตำรวจจะส่งผลดีต่อการบังคับใช้กฎหมาย ทหารได้รับความเป็นธรรม ได้รับสิทธิและเสรีภาพอย่างที่เราควรจะได้รับในฐานะประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแล้ว ดังนั้น การรวบรวมพฤติการณ์ความผิดต่าง ๆ มาบัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 การกำหนดฐานความผิดก็จะเป็นไปอย่างชัดเจน เมื่อมีการลงทัณฑ์เกิดขึ้น ผู้บังคับบัญชาสามารถนำพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 อันเป็นกฎหมายหลักมาพิจารณาปรับใช้ได้ทันที ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาว่ามาตรา 5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขโดยการตัดในส่วนของการกระทำความผิดวินัย 9 ข้อออก ให้คงไว้เพียงหลักสำคัญของวินัยเท่านั้น คือ “มาตรา 5 วินัยเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร เพราะฉะนั้นทหารทุกคนจะต้องรักษาโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยทหาร” โดยจะบัญญัติเพิ่มเติมในพฤติการณ์กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เป็นมาตรา 5/1 และความผิดวินัยร้ายแรง เป็นมาตรา 5/2 ไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 5/1 กรณีกระทำความผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง 1) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ อันเป็นคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ 2) ไม่รักษาระเบียบการเคารพพระหว่างผู้ใหญ่ ผู้น้อย 3) ไม่รักษามารยาทตามแบบธรรมเนียมของทหาร 4) ยุ่งยง ส่งเสริมหรือก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะทหาร 5) ละทิ้งหรือเลินเล่อต่อหน้าที่ราชการ 6) รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา หรือปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ 7) ใช้กิริยาวาจา หรือประพฤติดนในลักษณะไม่สมควร 8) เปิดเผยความลับของราชการ 9) กระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ 10. ไม่ตักเตือน สั่งสอนอบรม หรือไม่ลงทัณฑ์ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำความผิด” และ “มาตรา 5/2 กรณีกระทำความผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยร้ายแรง 1) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ หรือกระทำการโดยทุจริตต่อหน้าที่ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ 2) กระทำความผิดอาญาในฐานความผิด ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตต่อหน้าที่ หรือต้องรับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ 3. ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นคนล้มละลายเพราะทำหนี้สินขึ้น หรือทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต หรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีแพ่ง ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่เป็นอันมาก 4) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการเป็นอันมาก 5. เปิดเผยความลับของราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการเป็นอันมาก 6) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการเป็นอันมาก 7) ต้องหาคดีอาญาแล้วหลบหนี 8) หนีราชการทหารในเวลาประจำการ 9) ขาดราชการหรือละทิ้งหน้าที่อันส่อไปในทางหลีกเลี่ยงการงานเพื่อประโยชน์ส่วนตนยิ่งกว่าราชการ มากกว่า 1 ครั้ง 10) กระทำการใดอันเป็นการประพฤติด้อย่างร้ายแรง 11) ลาป่วยเกินกำหนดตามข้อบังคับ กห. ว่าด้วยการลา 12) กระทำความผิดวินัยอื่น ๆ ตามระเบียบ คำสั่ง หรือ

หนังสือเวียน ที่หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม กำหนดให้เป็นความผิดวินัยร้ายแรง” ทั้งนี้ ในการบัญญัติพฤติการณ์ความผิดวินัยไม่ร้ายแรงและวินัยร้ายแรงไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ส่งผลให้การใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้มีอำนาจลงโทษไม่ต้องตีความตามหนังสือ หรือคำสั่งอื่น ๆ จึงเป็นการสะดวกต่อการใช้กฎหมาย และเกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกลงโทษ นอกจากนี้ยังความสอดคล้องกับการกำหนดโทษที่จะเสนอแนะในข้อถัดไปอีกด้วย

3. จากการศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักการของวินัย การลงโทษทางวินัยทหารไทย และต่างประเทศ พบว่าในส่วนของวินัยทหารไทยมีประเด็นปัญหาการกำหนดโทษในการลงโทษทางวินัย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 พบว่านอกจากโทษทั้ง 5 สถาน ที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 แล้ว การดำเนินการทางปกครอง ได้แก่ การปลดออกจากราชการ หรือถอดยศจากทหาร รวมถึงการพิจารณาตบแต่งประจำปี ยังถือเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง เมื่อเทียบเคียงกับข้าราชการพลเรือนสามัญ หากกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออก (ธานินทร์ ทนทุสวัสถ์, 2554) เนื่องจากผลจากการปลดออกจากราชการ หรือถอดยศจากทหาร และการพิจารณาตบแต่งประจำปีโดยเรื่องการปลดออกจากราชการ หรือถอดยศจากทหารมีไว้พิจารณาโทษผู้ที่มีพฤติการณ์กระทำความผิดวินัยร้ายแรง เป็นการกระทบซึ่งสิทธิของบุคคลอันมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ส่วนการพิจารณาตบแต่งประจำปีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิภาพการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน ความสามารถ (รจิต ประทุมชัย, 2560) ซึ่งการประเมินดังกล่าวมีผลกระทบต่องานเงินเดือนของข้าราชการทหารโดยตรง เนื่องจากเงินเดือนที่ควรได้รับการพิจารณาเพิ่มขึ้นตามสิทธิประจำปีหายไป ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การดำเนินการใด ๆ ที่มีจุดประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกเจ็บปวดในการกระทำความผิด หรือมีลักษณะถูกระงับสิทธิและเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย หรือจิตใจ ถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการลงโทษนั่นเอง (ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2557) เมื่อได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบการลงโทษทางวินัยของข้าราชการพลเรือนและข้าราชการตำรวจ พบว่า มีการกำหนดให้มีโทษลดเงินเดือน ตัดเงินเดือน และในส่วนกฎหมายวินัยทหารต่างประเทศอย่างสหรัฐอเมริกา มีการกำหนดโทษ ลดเงินเดือน จดจ่ายเงินเดือน (Cornell Law School, 2021) ราชอาณาจักรเดนมาร์ก มีการกำหนดโทษปรับทางวินัย (Danish Ministry Of Defence, 2020) และออสเตรเลีย มีการกำหนดโทษงดพิจารณาตบแต่งประจำปีด้วย (Australian Government Defence, 2022) ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการกำหนดให้การปลดออกจากราชการ ถูถอดยศจากทหาร และการพิจารณาตบแต่งประจำปีให้เป็นโทษทางวินัยอย่างหนึ่ง ที่บัญญัติให้เป็นโทษตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ก็จะเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องของการลงโทษอันมีลักษณะซ้ำซ้อนได้ ซึ่งผู้ถูกรับโทษจะได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 ในผลของการกระทำผิดนั้น ๆ เพียงครั้งเดียว นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าในส่วนของการลงโทษจำคุกซึ่งมีลักษณะมาตรการการลงโทษที่เกินสัดส่วนของพฤติการณ์ความผิด (ธวัชชัย ทับทิมสงวน, 2554) เนื่องจากโทษในมาตรา 8 เป็นลักษณะของโทษทางวินัยที่เป็นความผิดไม่ร้ายแรง ไม่ใช่โทษทางอาญา การจำคุกที่มีการควบคุมไว้ในเรือนจำทหาร รวมถึงมีเครื่องพันธนาการ เป็นโทษที่มีความรุนแรงเมื่อเทียบกับสภาพความผิดอันส่งผลให้ผู้รับโทษรู้สึกถูกลดทอนคุณค่า หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (เทียนเงิน อุดระชัย, 2557) อีกทั้งมาตรา 8 มีโทษจำคุก อันมีลักษณะเป็นการควบคุมตัวอยู่ในสถานที่ที่กำหนดที่มีเรือนจำทหาร จึงเป็นการเพียงพอและได้สัดส่วนต่อโทษที่ได้กระทำความผิดแล้ว การกำหนดโทษต่าง ๆ จึงต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย (กิตติมา แก้วนะเรา, 2559) เฉกเช่นข้าราชการตำรวจ มีเพียงโทษกักขัง กักขัง เท่านั้น ส่วนวินัยทหารของต่างประเทศ กรณีออสเตรเลียโทษที่มีลักษณะรุนแรงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพจะถูกกำหนดโดยศาลทหารเท่านั้น (Australian Government Defence, 2022) ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโทษจำคุกไม่มีความจำเป็นต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ดังนั้น จึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามาตรา 8 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม จากโทษ 5 สถาน โดย

บัญญัติให้เป็น มาตรา 8 “ทัณฑ์ที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดต่อวินัยทหารตามมาตรา 5/1 และมาตรา 5/2 นั้น ให้กำหนดเป็น 6 สถาน คือ 1) ภาคทัณฑ์ 2) ทณฑกรรม 3) กัก 4) จดบำเหน็จประจำปี 5) ชัง 6) ปลดออกจากราชการ และหรือถอดยศจากทหาร วรยศสอง การจดบำเหน็จประจำปี ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการพิจารณาบำเหน็จประจำปีของข้าราชการ พ.ศ. 2544 วรยศสาม การลงทัณฑ์ปลดออกจากราชการ และถอดยศจากทหาร ถ้าถูกสั่งลงทัณฑ์ในคราวเดียวผู้นั้นไม่มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ วรยศสี่ ในกรณีถูกสั่งให้พักราชการ หลักเกณฑ์การปลดออกจากราชการให้เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการทหารพักราชการ พ.ศ. 2528” นอกจากนี้ในมาตรา 9 ได้บัญญัติถึงคำนิยามของทัณฑ์ทางวินัยตามมาตรา 8 ดังนี้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องต่อทัณฑ์ที่ได้บัญญัติใหม่ในมาตรา 8 ผู้วิจัยขอเสนอแก้ไขมาตรา 9 บัญญัติว่า “ภาคทัณฑ์ คือ ผู้กระทำความผิดมีความผิดอันควรต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่งสถานใดดังกล่าวมาแล้วแต่มีเหตุอันควรปราณี จึงเป็นแต่แสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏ หรือให้ทำทัณฑ์บนไว้ ทณฑกรรม นั้น ให้กระทำการสุขา การโยธา ฯลฯ เพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งตนจะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยาม นอกจากหน้าที่ประจำ กัก คือ กักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งตามแต่จะกำหนดให้ จดบำเหน็จประจำปี คือ การไม่พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการทหารประจำการในปีงบประมาณที่ได้กระทำความผิดวินัย ชัง คือ ชังในที่ควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะได้มีคำสั่ง ปลดออกจากราชการ คือ การให้ข้าราชการทหารประจำการพ้นจากราชการ ถอดยศจากทหาร คือ การให้ข้าราชการทหารประจำการปลดจากยศที่ครองอยู่”

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวินัยทหาร วินัยข้าราชการอื่น วินัยทหารของต่างประเทศ รวมถึงหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม อันเป็นรากฐานของรัฐธรรมนูญ ผู้วิจัยพบว่าบริบททางสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก กฎหมายที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจึงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ และต้องสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายด้วย ดังนั้น การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา กฎหมาย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวบรวมระเบียบ คำสั่ง หนังสือเวียนต่าง ๆ ที่กระจ่ายอยู่ ให้จัดอยู่ในกฎหมายหลักฉบับเดียวกัน เพื่อลดความขัดกันของการใช้กฎหมาย และสะดวกต่อการบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ อันเป็นไปตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และเป็นไปตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 มีอายุมากกว่า 90 ปี จึงมีความล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรม อันเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ จึงเห็นสมควรที่จะต้องมีการชำระแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา กฎหมายดังกล่าว เพื่อทำให้เกิดความแน่ชัดในกฎหมาย และสร้างความมั่นใจในการใช้กฎหมายของผู้ใช้กฎหมายได้ รวมถึงคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของทหารเป็นหลัก ซึ่งการพัฒนากฎหมายดังกล่าวนี้จะส่งผลให้พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งเน้นในการรักษาวินัยทหารอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

เทียนเงิน อุตระชัย. (2557). ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับขอบเขตการใช้เสรีภาพในการนำเสนอภาพข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ (Unpublished Master's thesis). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กิตติมา แก้วนะเรา. (2559). หลักความได้สัดส่วนกับบทกำหนดโทษที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดให้โทษ: ศึกษากรณีแอมเฟตามีน (Unpublished Master's thesis). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ครองธรรม ธรรมรัฐ. (2564). ห้ามลงโทษมากกว่าหนึ่งครั้ง สำหรับความผิดที่ได้กระทำเพียงครั้งเดียว. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2565 จาก <http://www.pr.moi.go.th/Law/บทความสำหรับทุกหน่วยงาน/ห้ามลงโทษมากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับความผิดที่ได้กระทำเพียงครั้งเดียว.pdf>
- ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). ทฤษฎีห้ามลงโทษ. เรียกใช้เมื่อ 18 มกราคม 2564 จาก https://www.stou.ac.th/schools/slwt/upload/41716_6.pdf
- ธวัชชัย ทับทิมสงวน. (2554). ความสอดคล้องของการลงโทษจำคุก ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 กับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร (Unpublished Independent study). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธานินทร์ ทุนทุสวัสดิ์. (2554). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวินัยทหาร (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนเหล่าทหารพระธรรมนูญ.
- รภิต ประทุมชัย. (2560). เงินเดือนทหาร 4.0. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60.
- Australian Government Defence. (2022). Military Justice System. Retrieved March 3, 2022, from <https://defence.gov.au/mjs/mjs.asp>
- Cornell Law School. (2021). Military Disciplinary Act 2005 Uniform code of Military Justice. Retrieved September 22, 2021, from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/10>
- Danish Ministry Of Defence. (2020). The Danish Military Justice System 2020. Retrieved October 10, 2020, from <https://www.fauk.dk/globalassets/fauk/documenter/2002/-the-danish-military-justice-system-2020-.pdf>